

ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ ІНТЕГРАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Тенденції розвитку системи економічної освіти мають повною мірою задовольняти наступним принципам: конвертованості спеціалістів; самостійності освітньої системи; гнучкості системи; динамічності системи економічної освіти, спрямованої на зміни в економіці, науці, ідеології, суспільному житті; індивідуального навчання тощо [1].

Розробка та реалізація неперервної економічної освіти, на думку авторів А. П. Беляєвої, О.А. Булавенко, О. М. Новикова, І. А. Сасової, О.Н. Смоліна, як органічно цілісної системи, що динамічно розвивається та заснована на принципах повноти та цілісності; гуманістичної спрямованості освіти; єдності навчання, виховання та розвитку; конвертованості; спадкоємності; стабільності та варіативності; уніфікації, диференціації та доступності; інформаційної технологічності навчання, здатна забезпечити успішний вихід з економічної кризи, кардинально підвищити продуктивність праці та випуск продукції на рівні кращих світових стандартів [1].

Звернення до принципів, як стратегічної основи системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, обумовлено їх специфікою. У педагогіці принципи мають низку значень: основного вихідного положення, первопричини; основоположного теоретичного знання; основоположної етичної норми; орієнтирів загальної спрямованості відносин між тим, хто навчає, та тим, хто навчається, та частинної організації цих відносин. Багатозначність визначає і ситуативний характер використання принципів залежно від характеру дослідницької діяльності викладача, яка носить перетворювальний характер, для відбору змісту навчально-виховної роботи, для визначення його цінностей, сенсів, умов, засобів реалізації.

У сучасній дидактиці під впливом соціального прогресу та наукових досягнень низка принципів втрачає свою актуальність, а інші, що зберегли своє значення в нових умовах, змінюють зміст під впливом вимог суспільства до освіти, виникають нові принципи, які віддзеркалюють ідеї світової глобалізації та інтеграції, тобто тих процесів, які не були притаманні попереднім епохам.

Дослідженню загальнометодологічних і дидактичних принципів педагогічної освіти присвячені праці Н. В. Гузій [3], розв'язанню проблеми координації стосовно як змісту освіти, так і змісту навчання представлено в роботах С. О. Сердюк [9], В. І. Іванова доказово формулює специфічні принципи проектування процесу навчання у вищому навчальному закладі в умовах міжнародної освітньої інтеграції [5]; дидактичні принципи в контексті інтегрованого навчання висвітлені у дослідженнях І. М. Козловської та Я. М. Собка [6].

При організації навчального процесу в системі економічної освіти О. А. Булавенко, спираючись на праці дослідників Ю. К. Бабанського, Г. С. Батищева, В. П. Беспалька, В. В. Давидова, Я. А. Коменського, К. Д. Ушинського, пропонує використовувати таку класифікацію принципів [1]:

І група: *загально-дидактичні* принципи, пов'язані з формуванням змісту освіти та навчання: науковості освіти та навчання; зв'язку освіти та життя; зв'язку теорії та практики; систематичності та послідовності; доступності; розвивального та виховного характеру навчання; *специфічні* принципи формування змісту професійної підготовки: відповідності змісту освіти меті підготовки спеціаліста; врахування змісту професійної діяльності при формуванні змісту навчання; випереджального (прогностичного) характеру змісту; врахування взаємозв'язку змісту, форм та методів навчання; врахування закономірностей професійного становлення.

ІІ група: принципи, *пов'язані з соціально-економічними потребами*: науковості освіти; зв'язку освіти та життя; науковості освіти та навчання; зв'язку освіти та життя; зв'язку теорії та практики; відповідності змісту освіти до мети підготовки спеціаліста; випереджального (прогностичного) характеру змісту; виховного характеру навчання; принципи, *пов'язані з організацією навчального процесу*: систематичності та послідовності; врахування взаємозв'язку змісту, форм та методів навчання; врахування змісту професійної діяльності; принципи, *пов'язані з психологічними особливостями тих, хто навчається*: доступності; розвивального характеру навчання; врахування закономірностей професійного становлення.

У Концепції розвитку економічної освіти в Україні зазначено, що розвиток економічної освіти ґрунтується на принципах: суспільна корисність економічних знань; соціальна справедливість, толерантність, суспільна злагода і партнерство всіх учасників економічної діяльності; гуманізм, демократичність, відкритість і доступність економічної освіти; соціальна обґрунтованість економічного мислення в кожній сфері професійної діяльності; поєднання фундаментальності та фаховості різноманітних освітніх програм, заснованих на індивідуалізації підготовки економічних кадрів відповідно до попиту на ринку праці; безперервність економічної освіти, її системність та систематичність; інноваційність змісту економічної освіти; відповідність якості освітніх послуг потребам особистості, соціальних і професійних груп країни та іноземних громадян.

Вітчизняні дослідники поряд із загально прийнятими принципами до підготовки майбутніх економістів висувають низку специфічних.

Наприклад, Л. І. Нічуговська [8], розглядаючи систему математичної освіти студентів економічного профілю з позиції адаптивної концепції, акцентує увагу на провідних принципах її реалізації, а саме: якості навчання, фундаментальності, гуманізму, неперервності освіти та випереджаючого її характеру.

О. М. Гончарова пропонує принципи вдосконалення змісту інформатичної підготовки майбутніх економістів до застосування ІКТ в професійній діяльності, як-от: принцип прогностичного характеру інформатичної підготовки; принцип вивчення способів інформаційної діяльності, достатніх для самоосвіти в галузі ІКТ; принцип модульності підготовки; принцип інваріантності інформатичної підготовки; принцип практичної спрямованості інформатичної підготовки [2].

Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчив наявність певних доробок щодо принципів економічної освіти, водночас принципи системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів потребують спеціального дослідження.

Метою даної статті є обґрунтування принципів системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів.

Узагальнення попереднього педагогічного досвіду, виходячи з підходів до побудови системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, серед яких: синергетичний, компетентнісний, особистісно орієнтований та ітераційний, дає змогу визначити сукупність принципів, які стали підґрунтям розробки названої системи.

З *синергетичного* підходу випливають:

- *Принцип трансценденції* (або самоактуалізації), який означає здатність переходити межу між природним, досвідним та надприродним, виходити за межі будь-якого досвіду. А. Г. Маслоу розуміє трансценденцію як утрату самоусвідомлення, як відгук на потреби зовнішнього відносно до власного Я, як прийняття світу таким, який він є, як холистичне осягнення космосу в цілому, як досягнення меж людських можливостей. Подібні уявлення про специфіку людської діяльності висловлюють учені – С. Гроф, Є. Янч та ін. Практична реалізація принципу передбачає перенесення акценту на самостійну роботу студента та надання свободи творчості, що дозволяє майбутнім фахівцям здійснити прорив за межі свого Я та не фіксуватись на межах своїх можливостей, дозволяє студентам переосмислювати та перетворювати зміст своєї свідомості, діяльності, спілкування, своєї поведінки як цілісного ставлення доколишнього світу, що сприяє інтеграції знань, практичних умінь, навичок та досвіду діяльності. За рахунок того, що студентам надається можливість ставити перед собою (за допомогою викладачів та тьюторів) складні, але досяжні цілі, та відчувати свою самоєфективність, з'являється додаткова мотивація, яка є стимулом для подальшої роботи.

- *Принцип самоорганізації*, який означає, що в умовах ринкової економіки в силу її надзвичайної мобільності кожній людині необхідно все життя навчатись та перенавчатись, а тому вміння та звички самостійної навчальної діяльності, її самоорганізації мають бути сформовані в процесі навчання, та забезпечує навчання протягом життя. Практичне втілення цього принципу передбачає перетворення процесу навчання з позиції "той, хто навчає, попереду того, хто навчається" на "той, хто навчається, поруч з тим, хто навчає" (викладач незримо керує самостійним рухом студента від незнання до знання, що призводить до самоорганізації його навчальної діяльності). У такому випадку зникають проблеми дисципліни та мотивації навчання, адже студенти усвідомлюють, що знання, вміння, навички та досвід діяльності – їх найважливіший капітал у сучасних соціально-економічних умовах.

- *Принцип узгодженості* (комунікативності, діалогічності), який означає, що пізнання відбувається тільки за умови діалогу, комунікативної та доброзичливої взаємодії суб'єктів та встановлення гармонії в результаті діалогу. Витоком принципу діалогічності є принцип конвенціональності в науковому пізнанні, сформульований А. Пуанкаре. Практичним втіленням принципу є узагальнення всіх специфічних форм діалогу у різних галузях природи і суспільства.

Форма діалогу будь-якого соціального суб'єкта в його цілеспрямованій діяльності зумовлена насамперед наявністю дії хаотичного начала, а тому й неможливості точного збігу розумового передбачення результату будь-якої діяльності в синергетичних системах і реальним результатом. Тому цей діалог потребує постійної корекції цілеспрямованої діяльності будь-яких суб'єктів, та має важливе значення в діяльності викладача [7]. Практична реалізація принципу здійснюється в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів за допомогою використання інтерактивних методів навчання.

- *Принцип двоїстості* означає єдність внутрішнього та зовнішнього, коли пізнання зовнішньої реальності у своєму розвитку буде все більше узгоджуватися з пізнанням реальності внутрішньої. Таким чином, відбуваються покращання рівня та структури знань студентів, спонукання їх до творчої ініціативи, сприяння бажанню навчатися, йти далі шляхом розвитку наявного і створенню нового знання. Отже, інформація (знання), що надається викладачем, тобто, зовні, через учіння (набуття практичних умінь та навичок) та творчість (досвід діяльності) переходить у процесі інтегративної професійної підготовки у внутрішній світ, свідомість майбутнього фахівця, що призводить до інтеграції знань, практичних умінь, навичок та досвіду діяльності. Практична реалізація принципу можлива через емпіричне пізнання дійсності, яке здійснюється студентами, яким кінець кінцем належить результат їхньої діяльності: знання, вміння, засвоєні засоби діяльності, освітня продукція, тобто, за умов використання особистісно орієнтованих видів навчання.

- *Принцип свободи вибору*, який означає (спираючись на нароби Н. Т. Тверезовської [10]) вільний вибір місця навчання, без обмеження місця постійного проживання й роботи студента; освітніх продуктів, які забезпечені можливістю індивідуального підходу до формування навчальної програми шляхом вибору з широкого набору дисциплін; часу початку й тривалості навчання; форми організації навчання, яка забезпечена правом студента, як особисто бути присутнім в аудиторії, так і скористатися сучасними освітніми технологіями. Практичним втіленням принципу є навчання майбутніх економістів за індивідуальними траєкторіями, які мають своє відображення в індивідуальних навчальних планах студентів, що надає змогу максимально врахувати природні схильності студента при формуванні компетентності економіста та рекомендувати майбутньому фахівцеві найбільш перспективний для нього напрям діяльності у сфері економіки та фінансів.

- *Принцип відкритості*, який означає орієнтацію на цілісний неподільний світ, його глобальні проблеми, інтеграцією у світовий освітній простір, вільний обмін інформацією.

Освітня система складається з елементів, кожний з яких має сталу та варіативну частини. Стала частина здійснює необхідну спадкоємність, зберігає традиції, забезпечує "здоровий" консерватизм освіти як соціального інституту.

Варіативна частина – відкрита до інновацій, готова до необхідної модернізації. Ступінь відкритості залежить від співвідношення сталої та варіативної частин кожного компоненту системи [4]. Практичним втіленням принципу є залучення кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду до навчання економістів; запрошення викладачів з інших навчальних закладів, які займаються підготовкою економістів як вітчизняних, так і закордонних; залучення провідних фахівців галузі економіки та фінансів до викладання та оцінювання компетентності економіста; ефективного прийняття інновацій; мобільне реагування на зміни в політичній, економічній та соціальній ситуаціях у країні та світі, що дозволяє максимально наблизити результати професійної підготовки до вимог ринку праці задля надання випускникам максимальної конкурентоспроможності.

- *Принцип цілісності картини світу*, яка відтворюється комплексом базових дисциплін на ґрунті єдності мети, взаємодоповненості змісту та єдності вимог. Перше завдання професійної підготовки майбутніх економістів, окрім надання професійних знань, умінь та навичок, полягає в тому, щоб запропонувати студенту системне знання про закономірні зв'язки людини з природою, культурою, суспільством, державою. Поглиблюючи, розвиваючи та уточнюючи цілісну гуманістичну та природничонаукову картину світу, ця загальна для всіх спеціальностей напрямку підготовки

"Економіка і підприємництво" складова професійно-орієнтованого знання дозволить студенту опанувати критерії оцінки соціальних та природних явищ, феноменів культури, а також засобами добування та інтерпретації наукової інформації, її обробки та зберігання, навчить умінню бачити своє місце в структурі організації, установи чи підприємства, де йому доведеться працювати, та можливий рух кар'єрними сходами. Практичне втілення принципу відбувається за рахунок міжпредметної інтеграції, інтеграції теоретичного та виробничого навчання, соціокультурної інтеграції.

З компетентнісного підходу випливають:

- *Принцип інтегративності*, який означає (за В. О. Слассьоніним) міждисциплінарну кооперацію наукових досліджень та навчальних предметів, змістову та структурно-функціональну єдність навчального процесу, що дозволить представникам економічних спеціальностей поряд із спеціальними знаннями набути загально методологічних уявлень, тобто надасть можливість у професійній підготовці цілеспрямовано формувати ці уявлення викладачами, які проводять наукові дослідження, у своїх вихованців. Таким чином, ми отримуємо спеціалістів, здатних інтегрувати ідеї з різноманітних галузей науки, оперувати міждисциплінарними категоріями, комплексно сприймати інноваційний процес розвитку економіки та суспільства в цілому, що є необхідним для розробки принципово нових підходів у галузі економіки та фінансів у час швидкоплинних змін. Практичне втілення цього принципу реалізується за рахунок інтеграції наукових знань, різних наукових шкіл щодо навчання економістів.

- *Принцип метазнать та фундаменталізації економічної освіти*, який означає системологізацію освітнього процесу, яка спрямовується на особистість та на суспільство в цілому. Сутністю принципу фундаменталізації освіти економістів є формування ядра системи інваріантних методологічно важливих знань особистості (що відповідає компетентнісному підходу), які забезпечують потенціал її професійної адаптованості до майбутньої діяльності в галузі економіки та фінансів. Спрямованість процесу на посилення фундаментальних складових економічних дисциплін є запорукою підготовки конкурентно-спроможного спеціаліста економічної сфери. Інтеграція фундаментальних природничих та гуманітарних знань у всі, без винятку, напрямки та спеціальності для фундаменталізації економічної освіти означає посилення гуманітарної складової фундаментальної підготовки економічних спеціальностей (опитування студентів економічних спеціальностей засвідчило недостатність гуманітарних знань). Разом з тим, на хвилі гуманітаризації вищої економічної освіти не втрачає важливості природно-математична освіта, яка виступає засобом фундаменталізації економічних дисциплін, формує системні підходи та мову міждисциплінарного спілкування.

Практична реалізація принципу можлива через введення метапредметів або окремих метапредметних тем, які охоплюють певну зв'язку фундаментальних освітніх об'єктів та забезпечують можливість суб'єктивного різноспрямованого підходу до вивчення єдиних фундаментальних об'єктів, відчиняючи студентам вихід до суміжних тем інших навчальних курсів.

- *Принцип інтеграції*, який означає використання визначених видів інтеграції. Практична реалізація принципу полягає в комбінації різноманітних видів, методів та засобів навчання та виховання під час інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів.

- *Принцип професійної мобільності*, який означає таку побудову змісту освіти, за яким спеціаліст здатен опанувати нові спеціальності й нові технології, підвищувати свою кваліфікацію в умовах швидкозмінних поколінь техніки і впровадження нових технологій; майбутній фахівець отримує не тільки традиційні знання вміння та навички, а й знання про виникнення знань, про засоби їх набуття та застосування. Практична реалізація принципу досягається за рахунок надання студентів системі фундаментальних знань в обраній предметній галузі та розкриття можливостей щодо зміни кваліфікації, спеціалізації, фаху, сфери діяльності, що досягається проведенням психологічних тренінгів та виконанням творчих завдань.

- *Принцип адаптованості*, який означає адаптацію освіти до соціально-економічних потреб суспільства, яке швидко змінюється. Виховання кваліфікованого, зацікавленого в роботі за обраною спеціальністю фахівця в інформатизованому суспільстві проблематичне, якщо не надати студентів можливості вже у період навчання працювати за фахом, брати активну участь у створенні матеріальних цінностей з використанням бази знань, бути причетним до аналітичного огляду, аналізу, критичного обговорення новітніх досягнень в обраній і суміжних галузях. Практична реалізація принципу досягається шляхом використання виробничої практики, залучення до викладання та оцінювання результатів навчання практичних працівників та представників громадськості, а також, за рахунок ретельного аналізу економічної та соціальної ситуації у країні, вітчизняного та закордонного ринків праці.

З особистісно орієнтованого підходу до побудови системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів випливають:

- *Принцип толерантності*, який означає створення у навчально-виховному середовищі атмосфери доброзичливості, терпимості до представників різних конфесій, різних прошарків населення, різних рівнів освіти, активного інтересу "студент-студент", "викладач-студент", "адміністрація-студент", стимуляції спілкування, що дозволяє підвищити емоційну усталеність та стресоусталеність, підвищити самооцінку та розвинути рефлексію, комунікативність, укріпити духовно-етичні аспекти виховного процесу. Практична реалізація принципу можлива через низку позааудиторних заходів (тренінги у групах нового набору, проведення діагностичних досліджень особистісних якостей студентів тощо) за допомогою викладачів, кураторів груп та тьюторів.

- *Принцип соціалізації*, який означає інтеграцію особистості до соціуму в процесі інтегративної професійної підготовки. У сучасній ситуації інтеграцію до соціуму слід розглядати як у вертикальному напрямку ("діти-дорослі"), так й у горизонтальному (різні соціальні групи, структури, спільноти). Якщо вертикальний напрямок інтеграції до соціуму досить відомий, має глибокі корені та певні шляхи розв'язання, то інший напрямок для України та країн СНД є малодослідженим в плані соціологічних, психологічних, педагогічних та інших характеристик. Проблеми пов'язані, по-перше, із ситуацією різкого загострення в усьому світі ситуації щодо етновідносин, з якими пов'язані проблеми профілактики етно- та ксенофобії, виховання толерантності; по-друге, з інформаційним вибухом, який кардинально змінив простір життя людини, систему відносин, спілкування, та мав певний вплив на організацію та самоорганізацію освітнього процесу. Використання даного принципу у системі інтегративної професійної підготовки має надати змогу молодим людям протистояти негативному впливу інформації, що заважає її ефективній інтеграції до суспільства. Практична реалізація принципу досягається створенням освітньої напруженості, в якій студент входить до

багатообразного професійно-інформаційного простору, котрий забезпечує динаміку його подальших освітніх процесів, що допомагає виробити навички самовизначення в поліваріантній ситуації, будь то входження до різних соціальних груп, будь то орієнтація в потоці інформації.

- *Принцип варіативності*, який означає гнучке поєднання обов'язкових базових курсів та додаткових дисциплін за вибором з широким спектром спеціалізованих навчальних предметів, різноманіття алгоритмів навчання у відповідності з індивідуальними можливостями студентів, вільний вибір обсягу, темпів та форм освіти. Практична реалізація принципу втілюється у навчанні за індивідуальними освітніми траєкторіями, які задаються індивідуальними навчальними планами студентів, складеними за допомогою тьюторів.

- *Принцип креативності професійної поведінки*, який означає здатність майбутнього економіста ввійти з добре пізнаного навчального середовища до нової професійної реальності, де діють нові співвідношення вже відомих явищ і величин, де присутні нові знання, які їй допомагають досягти визначеної мети, задовольнити певні потреби як особистості, так і суспільства. Практична реалізація цього принципу досягається формуванням у майбутніх фахівців не тільки певних професійних знань та вмінь фахівця галузі економіки та фінансів, а й особливих компетенцій, спрямованих на здатність використовувати ці знання на практиці, на створення нової конкурентоспроможної продукції, тобто, на формування творчого підходу до розв'язання професійних завдань, що, звісно, потребує змін у методиці викладання, потребує збільшення творчих завдань під час професійної підготовки.

3 ітераційного підходу до побудови системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів впливають такі принципи:

- *Принцип гнучкості використання інноваційних та інформаційних технологій*, який означає максимальне збереження тих організаційних структур і методів навчання, що зарекомендували себе при підготовці майбутніх економістів у поєднанні з сучасними методами й формами підготовки; поступова (по мірі готовності) участь в інтеграційних процесах за наявності необхідних організаційно-педагогічних умов; налаштованість на зміни в майбутньому. Практична реалізація принципу є очевидною та полягає у впровадженні до інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів виважених нововведень у вигляді інноваційних методів навчання й виховання та засобів мультимедійних технологій.

- *Принцип узгодження фахового рівня викладачів з впровадженням системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів*, який представляє особистість викладача як систему, яка саморозвивається та самореалізується, відкриває здатність педагога бачити свій предмет у сукупності зв'язків, протиріч та потенцій з іншими дисциплінами, відкритість до нововведень. Адже саме викладачі створюють навчально-виховне середовище як цілісне утворення, в якому всі дійові особи пов'язані між собою та являють єдиний організм, котрий має розвиватись гармонічно під впливом інтеграції та зовнішніх факторів. Практичне втілення цього принципу передбачає певну роботу з викладачами, яка включає діагностику їх фахового рівня щодо впровадження системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів та низку тренінгів, спрямованих на підвищення їхнього фахового рівня.

- *Принцип якості навчання*, що означає одержання студентами в результаті інтегративної професійної підготовки певного обсягу знань, вмінь та навичок, досвіду діяльності необхідної якості, формування необхідного рівня компетентності економіста. Практична реалізація принципу має здійснюватися за допомогою політики заохочення й підтримки, як студентів з боку викладачів та тьюторів у опануванні знань, практичних умінь, навичок та засобів діяльності, так і викладачів з боку адміністрації щодо методів викладання та засобів, що використовуються.

- *Принцип контролю за процесом формування компетентності економіста*, що означає виконання комунікативних та діагностичних дій викладачів, які працюють зі студентами в неперервному зв'язку. Практична реалізація принципу передбачає використання поряд із оцінками, які студенти отримують за предметами, діагностичні методики для контролю за формуванням якостей та здібностей, які забезпечують формування певного рівня компетентності економіста.

Висновки. Таким чином, нами сформульовано принципи побудови системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, отже визначено стратегічні складові цієї системи.

Визначена сукупність принципів утворює систему, яка є підсистемою системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів. Для доведення скористаємось дослідженнями А. Дистервега, який у прагненні розкрити дидактичні принципи більш конкретно, розглядав їх у вигляді вимог до: змісту навчання; до тих, хто навчає; до тих, хто навчається.

Якщо додати ще вимогу до якості навчання, то нашу сукупність принципів можна подати у вигляді чотирьох груп: 1) зміст освіти; 2) діяльність тих, хто навчає; 3) діяльність тих, хто навчається; 4) контроль та корекція якості.

Наочно розподіл принципів представлено на рис., який свідчить, що дев'ять принципів відносяться до кожної з груп окремо, а одинадцять принципів – до зв'язків між групами.

Отже, сукупність принципів має внутрішні зв'язки, що, по-перше, доводить, що наша сукупність принципів утворює систему, а, по-друге, свідчить про складність цієї системи. Таким чином, система принципів має властивість синергії.

Рис. Система принципів системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів

ЛІТЕРАТУРА

1. Булавенко О.А. Проектирование содержания и технологии непрерывного экономического образования в профессиональных учебных заведениях: Автореф. дис. на соискание научн. степени д-ра пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / О. А. Булавенко. — Брянск, 2007. — 42 с.
2. Гончарова О. М. Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика навчання (інформатика)" / О. М. Гончарова. — Київ, 2007. — 40 с.
3. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога: Дис... доктора пед. наук: 13.00.04 / Гузій Наталія Василівна. — К., 2007. — 568 с.
4. Дахин А. Н. Педагогическое моделирование как средство модернизации образования в открытом информационном сообществе. — Вопросы Интернет образования. — 2008. — № 57. — Режим доступа к журналу: <http://vio.fio.ru>.
5. Иванова В. И. Принципы педагогического проектирования учебного процесса в вузе в контексте международной образовательной интеграции: Автореф. дис. ... д. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / В.И. Иванова. — Брянск, 2006. — 49 с.
6. Козловська І. М., Собко Я. М. Принципи дидактики в контексті інтегрованого навчання // Педагогіка і психологія. — 1998. — № 4. — С. 48-51.
7. Лутай В. Про розроблення концептуальних засад філософії сучасної освіти України // Вища освіта України. — 2005. — № 4. — С. 13-17.
8. Нічуговська Л.І. Науково-методичні основи математичної освіти студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів: Автореф. дис. ... д. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / Л.І. Нічуговська. — К., 2005. — 36 с.
9. Сердюк С. О. Принципи формування та реалізації навчальних програм в умовах вищої школи // Вища освіта України. — 2002. — №3. — С. 84-89.
10. Тверезовська Н. Т. Теоретичні та методичні основи розробки і впровадження інноваційних технологій у навчальний процес вищої школи // Проблеми освіти. — 2007. — № 47. — С. 3-7.

Подано до редакції 18.01.09

РЕЗЮМЕ

У статті здійснено аналіз принципів економічної освіти, розглянуто сукупність принципів системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів. Доведено, що сукупність принципів утворює складну систему та має властивості синергії. Окреслені шляхи реалізації зазначених принципів.

РЕЗЮМЕ

В статье проведен анализ принципов экономического образования, рассмотрена совокупность принципов системы интегративной профессиональной подготовки будущих экономистов. Доказано, что совокупность принципов образует сложную систему и обладает свойствами синергии. Очерчены пути реализации указанных принципов.

SUMMARY

The article analyzes some principles of economic education and the complex of principles of the system of integrative professional training of future economists. It is proved that the complex of principles forms a complicated system and has properties of synergy. The author outlines some ways of realization of the indicated principles.

Ключові слова: система інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів, принципи економічної освіти.

Ключевые слова: система интегративной профессиональной подготовки будущих экономистов, принципы экономического образования.

Keywords: system of integrative professional training of future economists, principles of economic education.

